Nr. 453 Rocznik XXIV.

2 K miesięcznie z odsyłką.
Zagranicą miesięcznie 2 M. 30 f. 3 fr. 50 ctm., 2½ szyl. 70 cm. amer. Tygodniowo w Krakowie 40 h, z dostawą do domu 46 h.
Cena numeru wieczornego 6 h
Oba wydania razem 10 h w mieście i na prowincyi.

NAPRZÓD

Organ centralny polskiej partyi socyalno-demokratycznej.
Wychodzi dwa razy dziennie: rano i wieczór.
WYDANIE WIECZORNE.

Redakcya i Administracya Kraków, Dunajewskiego 5.
Reklamacye otwarte są wolne od opłaty pocztowej. — Redakcya rękopisów nie zwraca i bezimiennych listów nie uwzględnia.
Konto czekowe Nr. 34.095.
Dział inseratowy: ul. Gołębia L. 2, I. p.
Telef. Nr. 1354. Konto czek. 910.
Ceny ogłoszeń: Za miejsce wiersza petitem 24 h. Za miejsce wiersza petitem w nadesłanem 60 h.

Rosya wycofuje wojska z Bessarabii.

Komunikat austryacki.

Urzędowo donoszą 16 grudnia: **Wiedeń, 16 grudnia.**

Atak samolotów na Klewań.

Odrzucenie rosyjskiego ataku nad Korminem.

W obszarze potoku Kormin odrzuciła armia arcyksięcia Józefa Ferdynanda rosyjski atak. Na południowy zachód od Ołyki zmuszono nieprzyjacielskiego lotnika do wylądowania i ujęto go.

Jedna z naszych eskadr lotniczych obrzuciła bombami znajdującą się na linii kolejowej Miedwicze—Sarny stacyę kolejową Antrożówkę i dworzec kolejowy Klewań. Akcya była uwieńczoną skutkiem. Koło Klewania powstał pożar. Wszystkie samoloty powróciły, mimo gwałtownego ich ostrzeliwania, nieuszkodzone.

Walki działowe na froncie włoskim.

Na froncie tyrolskim i nad Soczą odbyły się pojedyncze walki artyleryi. W kotlinie Fliczu zawładnęły nasze wojska podczas napadu włoską przednią pozycyą.

Czarnogórcy się cofają.

Nasze wojska odrzuciły nieprzyjaciela także na południowy wschód od Gibaci do wąwozu Tary.

Inne austro-węgierskie kolumny wśród zaciętych walk zajęły wzgórza bezpośrednio na północ od Bjelopolja i teren w połowie drogi między Rezajem i Berano.

Na zachód od Ipeku podjął nieprzyjaciel odwrót w kierunku Plav i Gusinja. Liczba wczoraj podanych jeńców podniosła się na 900 ludzi.

Zastępca szefa sztabu generalnego *von Hoefer*, marszałek polny porucznik.

Komunikat niemiecki.

Wielka główna kwatera donosi 16 grudnia: **Berlin, 16 grudnia.**

Odparcie rosyjskich ataków.

Grupa wojsk generała marszałka polnego Hindenburga: Rosyjskie oddziały, które na północ od jeziora Dryświaty posunęły się aż do naszych pozycyj, zostały kontratakiem odrzucone wtył. W okolicy ujścia Berezyny załamał się atak nieprzyjaciela w ogniu naszej piechoty.

W grupie wojsk generała polnego marszałka księcia Leopolda bawarskiego położenie niezmienione. W nocy nie przyszło do żadnych starć patroli.

Grupa wojsk generała Linsingena: Koło Berestian spełzł na niczem atak nieprzyjacielski. Jeden rosyjski samolot musiał w obrębie wojsk austro-węgierskich wylądować.

Austryacy pod Bjelopoljem.

Walki w północnej Czarnogórze trwają skutecznie dalej. Austro-węgierskie wojska stoją w pobliżu Bjelopolja.

Naczelne kierownictwo armii.

Wycofanie wojsk rosyjskich z Bessarabii.

Bukareszt, 16 grudnia.

Rosya wycofała większą część swych wojsk z Bessarabii. Ruch telegraficzny między Rosyą i Rumunią jest jednak dalej zamknięty.

Powodem wycofania tych wojsk, ma być stanowczość gabinetu Bratianu, który nie zgodził się na przemarsz wojsk rosyjskich przez Rumunię.

Saloniki czy Mezopotamia?

Amsterdam, 16 grudnia.

Celem ostatniej podróży Grey'a i Kitchenera do Londynu, było nakłonić Francyę do dalszej wysyłki wojsk na Bałkany.

Do Londynu nadchodziły coraz **gorsze wiadomości o położeniu w Mezopotamii**, Kitchener i Grey domagali się od Francyi wysłania wojsk francuskich na Bałkany, podczas gdy **wojska angielskie miano wysłać do Egiptu.**

Generał Gallieni, który był temu planowi przeciwny, zapytał Kitchenera o wynik rekrutacyi w ostatnich czasach. Kitchener nie mógł dać odpowiedzi, ponieważ dokładniejsze dane są jeszcze nieznane. Konferencya skończyła się w ten dzień bez rezultatu.

Dopiero na drugi dzień, gdy Grey oświadczył, że Anglia pozostawi na razie swe wojska na Bałkanach, doszło między rządem angielskim i francuskim do porozumienia w sprawie dalszych „kroków" w Grecyi, w kierunku wywarcia większego nacisku na Grecyę.

Ustąpienie Frencha.

Londyn, 16 grudnia.

(BK). Urząd wojenny donosi, że sir Douglas Haig został zamianowany naczelnym wodzem w Francyi i Flandryi jako następca polnego marszałka Frencha. **French na własną prośbę został zwolniony** z tego stanowiska i zamianowany komenderującym polnym marszałkiem wojsk zjednoczonego królestwa. Król nadał Frenchowi godność wicehrabiego.

Z parlamentu rumuńskiego.

Bukareszt, 16 grudnia.

(BK) W Izbie deputowanych wnieśli interpelacyę deputowani Moldevenu i Dimitriescu z powodu rzekomo zgubnych skutków zbyt długiego trwania neutralności.

Dep. Delavrancea motywował swą interpelacyę, w której występuje przeciw prasie i propagandzie cudzoziemców w Rumunii i żądał, aby w redakcyach odnośnych pism przeprowadzono rewizyę.

Prezydent ministrów Bratianu odpowiedział, że ma zupełne przekonanie, iż spełnił swój obowiązek i będzie go też i nadal niezawiśle od nikogo spełniał. Tem mniej nie ulegnie groźbom. Ma on jak największe zaufanie w normalny rozwój kraju. Poprzedni mowca twierdził, że obcy poseł wprost rozdzielał pieniądze między dzienniki, ale tego on nie udowodnił. Niech mnie więc pozwoli, że mu nie będę wierzył. On mnie traktuje jako uzurpatora władzy. Ale ja wiem, że mam zaufanie króla i parlamentu i spokojne sumienie, iż spełniłem mój wielki obowiązek, któremu i nadal poświęcę wszystkie moje siły. (Oklaski).

Konserwatyści rumuńscy wobec wojny.

Bukareszt, 16 grudnia.

Bukareszteńskie pisma liberalne donoszą, że król rumuński przyjął przewodniczącego partyi konserwatywnej Marghilomana na posłuchaniu. Marghiloman wręczył królowi memoryał, w którym domaga się, by **Rumunia stanęła po stronie państw centralnych i pomaszerowała na Bessarabię.**

Dokoła Salonik.

Wycofanie się wojsk greckich z Salonik.

Saloniki, 16 grudnia.

(BK). Biuro Reutera donosi: Właściwy odwrót wojsk angielsko-francuskich, stosownie do życzenia naczelnego dowódcy, został obecnie zakończony. Cofanie się wojsk greckich z obszaru między Salonikami a Dojranem rozpoczyna się. Dzisiaj odchodzi większa część stacyonowanych w Salonikach wojsk greckich w kierunku Sorowicz i Kozani. — Prawie cała Macedonia wschodnia została pozostawioną koalicyi do swobodnego rozporządzenia.

W Salonikach.

Lugano, 16 grudnia.

„Stampa" donosi z Salonik: Cały materyał wojenny wojsk czwórsojuszu przewieziono do Salonik, które są podstawą operacyjną tych wojsk. Odwrót wojsk — donosi „Stampa" — odbywał się w nadzwyczajnym porządku, tak, że Bułgarzy nie mogli pochodowi wojsk czwórsojuszu nadążyć.

„Petit Journal" donosi, że wojska francuskie **fortyfikują gorączkowo Saloniki i najważniejsza miejscowości Grecyi**, by chronić w ten sposób swój odwrót.

Wyjazd obywateli i konsulów państw centralnych z Salonik.

Kopenhaga, 16 grudnia.

Konsulowie i obywatele państw centralnych przygotowują się do odjazdu z Salonik.

Co uczyni Grecya?

Grecya przed decyzyą.

Lugano, 16 grudnia.

Minister spraw zagranicznych Sonnino odbył kilka narad z posłem greckim Coromilasem, w Salonikach konferuje generał Sarrail z oficerami greckiego sztabu generalnego, zaś w Atenach odbywają się narady dyplomatyczne — z bardzo pomyślnym rezultatem, jak donoszą pisma włoskie.

Grecy zezwolą cofającym się wojskom czwórsojuszu na spokojny odwrót; podobnie będzie traktowała Grecya wojska państw centralnych i Bułgaryi. Jeżeli wojska te wkroczą do Grecyi, rząd grecki zezwoli na to, jednak wojska czwórporozumienia **będą się same** musiały bronić.

Włoska opinia jest bardzo zadowolona z wyniku rokowań, tylko „Gazzeta del Popolo" pyta, czy ten „sukces" nie jest przypadkiem złudzeniem dyplomatycznem?

Strefa neutralna.

Sofia, 16 grudnia.

„Voss. Ztg" donosi, że **utworzono grecko-bułgarską strefę neutralną**, której wojskom żadnego z państw nie wolno przekroczyć; wszelkie działania wojenne są w tej strefie wykluczone. — Układ ten zawarto jednak przed wycofaniem się wojsk czwórsojuszu do Grecyi. Obecnie zawiadomiła **Grecya Bułgaryę, że nie może się zgodzić na utrzymanie strefy neutralnej**, na co **Bułgarya odpowiadziała, że wojska jej nie mają zamiaru przekroczyć granicy greckiej**, wskazując przytem, że dla niej (Bułgaryi) jest bardzo niekorzystnem, jeżeli wojska czwórsojuszu będą mogły przygotowywać się do dalszej akcyi bez wszelkich przeszkód na terytoryum greckiem.

Jaki przebieg mają dalsze rokowania grecko-bułgarskie, niewiadomo.

Z Aten donoszą, że król Konstantyn odrzucił ponownie żądanie czwórsojuszu, by czwórsojusz mógł objąć kierownictwo kolei żelaznych i nadzór nad telegrafami i pocztami.

Z Rosyi.

Rodzianko u cara.

Petersburg, 16 grudnia.

Na posiedzeniu komisyi budżetowej Dumy złożył prezydent Dumy Rodzianko sprawozdanie z posłuchania u cara. Car oświadczył Rodziance, że Duma zostanie natychmiast zwołana, skoro tylko komisya budżetowa załatwi budżet. Kilku członków komisyi — kadetów — domagało się, by komisya załatwiła budżet najpóźniej do 28 grudnia. Wniosek ten został jednak odrzucony. Socyalista Czcheidze wygłosił na posiedzeniu komisyi mowę, cenzura nie dopuściła jednak do jej ogłoszenia.

Dymisya Barka.

Berlin, 16 grudnia.

„Berl. Tageblatt" donosi, że rosyjski minister Bark ustąpi, a miejsce jego zajmie hr. Tatiszczew. Tatiszczew wypracował z polecenia Goremykina memoryał, który uważać należy za rosyjski program finansowy i gospodarczy dworu i gabinetu.

Przyczyną dymisyi Barka jest nieudała podróż za granicę celem uzyskania pożyczki i fiasko ostatniej wewnętrznej pożyczki rosyjskiej.

Zakaz odbycia kongresu miast i ziemstw.

Sztokholm, 16 grudnia.

Równocześnie ze zwołaniem Dumy miał się zebrać kongres miast i ziemstw. Również wydział dla przemysłu wojennego miał się zebrać w najbliższych dniach. **Rząd jednak zakazał odbycia zjazdu tych korporacyj.**

Na ziemstwach i związku miast spoczywa cały ciężar opieki nad tułaczami i główna troska o rannych na wojnie. Korporacye te obracały wielkimi funduszami; obecnie wykryto tam wielkie **sprzeniewierzenia, dochodzące do 20 milionów rubli.** Wobec tego rząd nie zgodził się na udzielenie ziemstwom i związkowi miast dalszych funduszów w kwocie 10 milionów i zażądał złożenia rachunków.

Odbudowa przemysłu rosyjskiego.

Frankfurt, 16 grudnia.

„Frakf. Ztg" donosi, że rosyjskie sfery rządowe zastanawiają się nad odbudową przemysłu rosyjskiego, a mianowicie w jakich miastach należałoby te fabryki budować.

Jak donosi „Dien", rząd zamierza zarządzić, że wszystkie fabryki przemysłu metalowego należy z ekonomicznych i strategicznych względów porozmieszczać **na wschód od Moskwy.**

Kronika wojenna.

Walki w Mezopotamii. (BK). Doniesienie agencyi telegraficznej Milli. Główna kwatera turecka donosi: Dnia 13 grudnia zdobyto szturmem część domów w Kut el Amara, położoną na prawym brzegu Tygrysu. Z dwóch nieprzyjacielskich monitorów, które uciekły w kierunku wschodnim, jeden został przez naszą artyleryę zatopiony.

Z parlamentu francuskiego. Doniesienie agencyi Havasa: W Izbie deputowanych zażądał dep. Accambray, aby Izba dokonała wyboru poufnej komisyi, na posiedzeniu której zapytanoby rząd o upoważnienia naczelnej komendy wojska. Wniosek ten został 327 głosami przeciw 154 odrzucony.

Odbudowa kraju.

Oba skupienia techniczne w kraju naszym, więc Towarzystwo politechniczne we Lwowie i Towarzystwo techniczne w Krakowie zajęły się badaniem „projektów" odbudowy kraju. Właściwie ogłoszono dotychczas tylko jeden projekt komitetu obywatelskiego, wydział krajowy bowiem, namiestnictwo i ministerstwo dla robót rezultatów swych prac nie opublikowały.

Projekt, o którym w piątek 9 b. m. mówił w Towarzystwie technicznem radca Kłeczek, który powstał komitecie obywatelskim — taki jest wielki, że jak to na posiedzeniu tem w dyskusyi podnieśli dyr. Jaszczurowski, radca dw. Ingarden, radca Regiec, inż. Rolle, dr B. Drobner i prof. Odrzywolski — nie jest wykonalny, chyba żebyśmy mieli kilkadziesiąt lat przed sobą czasu wolnego.

Tymczasem ludność biedna na wsi mieszka pod gołem niebem, zaś w miastach jak może urządza swe mieszkania i domy, nie czekając na przewlekle ciągnące się posiedzenia komisyi (dotychczas „w planie" będących), któreby wprowadziły w budowlach rodzimy styl, dobry kataster, cudowny system parcelacyi... Zima zastała nasz kraj w innych warunkach, niż w Prusiech wschodnich, gdzie odbudowa idzie raźno.

Referent radca Kłeczek nie znalazł w całem Towarzystwie technicznem jednego technika, którýby nawet ten jeden „projekt", który powstał, uznał choćby w części za słuszny, ba! znalazł się jeden wybitny technik, radca Regiec, który radził projekt przedstawiony przeprowadzić, zaczynając... od końca, wstecz.

W dyskusyi zabrał głos prezydent dr Leo, który przedstawił dotychczasową pracę Koła polskiego dla odbudowy kraju zniszczonego. Dotychczas praca ta nie ma żadnych rezultatów — „może" je mieć będzie. Stanowiska komitetu obywatelskiego bronił ks. Caputa. Komitet robi co może — władzy żadnej nie posiada. Na interpelacyę dra B. Drobnera, co uczyniono dla ludności wiejskiej przed zimą, odpowiedział ks. Caputa, że komitet obywatelski podniósł tę kwestyę wobec namiestnika, generała Colarda, który przyrzekł na zimą jako „prowizoryum" budowę baraków dla chłopów w tych powiatach, które zupełnie zniszczone zostały. O ile jednak komitet obywatelski wie (nie prowadzi się w komitecie żadnej statystyki i komitet równie mało wie, jak zwykli śmiertelnicy), **baraki takie dotychczas zbudowane nie zostały.** Jeśli tak dalej sprawa pójdzie, na przyszłą zimę nie posunie się wcale naprzód.

KRONIKA.

Brak chleba. Dzisiaj nie było prawie zupełnie chleba w Krakowie. Większa część piekarzy nie piekła chleba i wiele piekarni było zamkniętych. Wczesnym rankiem można było jeszcze zaopatrzyć się w chleb w piekarni miejskiej i w niektórych piekarniach prywatnych, które jeszcze piekły.

Wczoraj przez cały dzień nie można było dostać chleba. O pieczywo, sprzedawane zwykle (po nadzwyczaj wysokich cenach) w Sukiennicach tzw. „kukiełki", staczano wczoraj po południu formalne walki. Jeśli piekarze dalej prowadzić będą bierny opór, to sytuacya stanie się rozpaczliwą, bo ludność naszego miasta w zupełności będzie pozbawioną chleba.

Sprawa podrożenia tłuszczów. Według taryfy państwowej, obowiązującej z dniem 15 bm., cena tłuszczów została podniesioną, w Krakowie jednak aż do chwili ukazania się odnośnego orzeczenia namiestnictwa cena tłuszczów pozostaje niezmienioną.

Na „gwiazdkę" dla legionistów złożyli arcyksiążę Fryderyk 1000 kor., arcyksiężna Izabella, protektorka centralnego komitetu gwiazdkowego dla legionistów 1000 kor. na ręce hr. Jerzego Mycielskiego, delegata departamentu wojsk N. K. N. Również na ręce hr. Mycielskiego nadesłał na ten sam cel arcyksiążę Karol Stefan 6 tuzinów koszul i 45 tuzinów chustek do nosa.

Lwów zaliczony do dalszego obszaru wojennego. „Wiener Zeiung" ogłasza obwieszczenie ministerstwa spraw wewnętrznych o zmianie rozgraniczenia w północnym obszarze wojennym na ziemiach w radzie państwa reprezentowanych królestw i krajów. Według tego obwieszczenia naczelna komenda armii zmieniła granicę między dalszym a bliższym obszarem wojny w tym kierunku, że powiaty polityczne Lwów i Gródek Jagielloński **jakoteż obszar miejski Lwowa zostały wyłączone ze ściślejszego obszaru wojny i zaliczone do dalszego obszaru wojennego.**

Ze Lwowa. Brak chleba we Lwowie doszedł do punktu kulminacyjnego. Na dobitek wszystkiego, sklepy miejskie były w niedzielę zamknięte, a publiczność daremnie wędrowała za kawałkiem chleba. Władze wojskowe zawiadomiły zarząd miasta, że poczyniono już kroki o przyspieszenie wysyłki 52 wagonów mąki z Węgier do Lwowa.

Pomnik na grobie tow. Kaszubskiego w Pilźnie. Na wiosnę 1916 r. stanie na grobie męczennika za sprawę Polski śp. Stanisława Kaszubskiego w Pilźnie pomnik, który wystawi własnym kosztem zakład art. kamieniarski i budowlany Józefa Kuleszy w Krakowie. N. K. N. i powiatowy komitet narodowy w Pilźnie składa zakładowi Józefa Kuleszy serdeczną podziękę.

Na Legiony. Polskie Towarzystwo Gimnastyczne „Sokół" w Samborze przysłało do kasy Departamentu Organizacyjnego N. K. N. z datków na „Skarb sokoli" zebranych przez druhów w Samborze kwotę Kor. 787·14 na rzecz Legionów polskich. Za ten hojny dar składa N. K. N. „Sokołowi" w Samborze serdeczne podziękowanie.

Dodatek na odbudowę dla urzędników. Wiedeński „Kuryer Polski" donosi: Z kół najlepiej poinformowanych donoszą, że urzędnicy państwowi w Galicyi i na Bukowinie otrzymają w najbliższym czasie znaczniejszy, jednorazowy dodatek na urządzenie się, odpowiednio do poniesionej wskutek inwazyi szkody.

Kolejne powoływanie 44—50 letnich pospolitaków. „Tiroler Anzeiger" podaje: Z kół poinformowanych donoszą, że z pospolitaków 44—50-letnich przy ostatnim przeglądzie za „zdatnych" uznanych, powolanych ma być w połowie stycznia 1916 r. tylko kilka roczników. Prawdopodobnie nastąpi w tym czasie powołanie pospolitaków 44 do 46-letnich. W każdym razie liczyć można na to z całą stanowczością, że większość pospolitaków 44 do 50-letnich pozostanie poza frontem, i powołaną będzie głównie do służby sanitarnej, pomocniczej i garnizonowej. Z ich szeregów pokryte być ma również zapotrzebowanie sił pomocniczych kancelaryjnych. Z powodu zdobycia nowych terytoryów na południowym wschodzie nastąpi też możliwe wcielenie pewnej części tych rezerw do oddziałów etapowych, okupacyjnych i robotniczych.

Burmistrzem Piotrkowa trybunalskiego, pozostającego pod zarządem austro-węgierskim, zamianował komendant tego miasta, generał Schneider, kupca Salomona Friedberga. Donosi o tem syonistyczna „Jüdische Rundschau", wychodząca w Berlinie.

Wydawca: Ignacy Daszyński. — Redaktor odpowiedzialny: Franciszek Kubanek. — Drukarnia Ludowa, Kraków, Dunajewskiego 5 (Telefon 1310).